

# S kolegy jsme čelili výhružkám i slovním útokům, popisuje laureátka Ceny Jana Palacha Mlada Hošková

Studentka blízkovýchodních studií obdržela fakultní cenu za pomoc ukrajinským, romským a blízkovýchodním uprchlicím a uprchlíkům v rámci Iniciativy Hlavák. Když celou Evropu zastihla masivní imigrační vlna z Ukrajiny a posléze i Sýrie, Mlada Hošková zrovna dokončovala své bakalářské studium.



**Kde všude jste pomáhala?**

S Iniciativou Hlavák jsem pomáhala hlavně na Hlavním nádraží v Praze a v parku před ním, ale také třeba v detenčních centrech pro cizince, která osobně vnímám spíše jako vězení.

## Proč na vás působí jako vězení?

Uprchlíci, kteří detencí projdou nebo v ní ještě jsou, to vězením nazývají a já na základě svých i jejich zkušeností této perspektivě rozumím. Jsou to totiž objekty, které jako vězení vypadají a jejichž funkcí je zadržené zajistit, zatímco se jejich případ prošetří. Nachází se v místech vzdálených od civilizace, třeba uprostřed lesů. Jsou obehnané ploty i ostnatými dráty.

Když jdete za uprchlíky na návštěvu, procházíte mnoha zamřížovanými vstupy a důkladnou prohlídkou. Uprchlíci jsou po příchodu zbaveni většiny osobních věcí včetně mobilu, a tak skoro nemají možnost, jak se spojit s okolním světem. Mají tam poměrně striktní režim, pro mnoho uprchlíků je to místo zoufalství a bezmoci primárně proto, jak dlouho jsou v detenci zadržováni.



## Jak dlouho už takto pomáháte?

Jsou to, tuším, čtyři roky. Poslední rok by ale pro svou intenzitu vydal tak za 150 let. Neudála se totiž jen jedna uprchlická vlna. Hned, jak dozněla ta ukrajinská, začala migrační vlna syrských uprchlíků, kteří původně uprchli do Turecka a nyní prchají i odtamtud. Té druhé říkám tichá, protože na to, že byla dokonce větší než ta v roce 2015, se o ní skoro nemluvílo a nevědělo. A to i přesto, že uprchlická tematika ve vztahu k ukrajinským uprchlíkům byla a stále je poměrně silně slyšet.

## Proč se podle vás o syrské uprchlické vlně tolik nemluvílo?

Mohlo za to podle mě více faktorů. Zajisté to bylo tím, že

ukrajinských uprchlíků bylo v České republice o poznání více, a bylo to tedy pochopitelně větší téma. Uprchlíci z Blízkého východu nejsou zrovna mediálně ani politicky populárním tématem.

Máme bohužel mnoho špatných zkušeností z minulých let, ať už šlo o různé útoky na dobrovolníky na nádraží či negativní mediální výstupy. Nevěděli jsme, co by taková mediální pozornost mohla způsobit nyní. S medializací jsme tedy byli opatrní už jen z důvodu ochrany soukromí uprchlíků. Spíše než s médii jsme začali jednat s městem a neziskovými organizacemi a snažili se dojít ke zlepšení situace než vyvolávat paniku, která by v důsledku mohla uprchlíky ohrozit.

**Jak dobrovolnické aktivity ovlivnily vaše studium? Dalo se to vše zvládnout?**

Stejně jako mnoho mých kolegů jsem čelila dilematu, jak skloubit pomáhání na nádraží se studiem. Studuji primárně lingvistický obor, který vyžaduje poměrně intenzivní studium. Hned ze začátku semestru jsem asi dva týdny bydlela jenom na nádraží, kde se budovala systematická pomoc příjíždějícím uprchlíkům z Ukrajiny a nikdo jiný kromě Iniciativy tam skoro nebyl. Na nádraží se děly takové věci, že studium šlo na vedlejší kolej. Nestíhala jsem se tolik připravovat na hodiny, učit se všechna slovíčka, psát domácí úkoly, ani číst všechny texty, ale mnoho mých vyučujících se mnou mělo neuvěřitelnou trpělivost.

Na konci jara jsem byla odhodlaná to v následujícím roce studia dohnat a napravit. Jenže začátkem léta nastala další mohutná uprchlická vlna syrských uprchlíků, která opadla až v listopadu. Byť s určitou nadsázkou, jsem si v tu dobu tajně přála, abych mohla dostat za hodiny a probdělé noci strávené s desítkami až stovkami Syřanů třeba nějaký bonusový kredit za konverzaci s rodilými mluvčími.

## **Čelila jste spolu s uprchlicemi a uprchlíky protiprávnímu jednání?**



Jestli protiprávnímu, to nedovedu říct. Ale zažila jsem stejně jako mnoho mých kolegů četnou diskriminaci uprchlíků, kteří přijížděli z Ukrajiny a nevyhovovali představám společnosti, tak i těch, kteří přijížděli ze Sýrie. Samozřejmě máme s kolegy nespočet zážitků s výhružkami a slovními útoky za to, že uprchlíkům pomáháme. Hlavní nádraží je do jisté míry přívětivé prostředí, ale najdete tam i dost agresivnějších lidí.

Jako problematické jsme vnímali svědectví syrských uprchlíků z hlavního nádraží o jednání policie na hranicích a registračních centrech. Syrští uprchlíci měli navíc zákaz pobývat v budově nádraží, i když měli jízdenku a čekali na vlak. To je, myslím, dokonce v rozporu s pravidly nádraží coby veřejného prostoru pro lidi čekající na vlak.

## **Čelila jste i útokům?**

Ano, verbálním útokům, které byly hodně nepříjemné. Už od loňského léta byli napadáni dobrovolníci, kteří pomáhali v reflexních vestách na nádraží ukrajinským uprchlíkům. Společnost už nebyla tak solidární a často si na nás kolemjdoucí vylévali zlost. Verbální reakce na sociálních sítích, vymezené proti pomoci uprchlíkům ze Sýrie, ani nestojí za řeč, ty nás už opravdu nepřekvapovaly.



**V jakých podmínkách uprchlíci žili? A do jaké míry jim pomáhal státní systém?**

Byť byla snaha neziskového sektoru a magistrátu zařídit ukrajinským uprchlíkům co nejdůstojnější a nejlepší servis, stále se tento „help-point“ omezoval na prostory pražského hlavního nádraží. Byli jsme ale velmi překvapení, co vše se v rámci toho prostoru zbudovalo – stany s občerstvením, informační stánek, nouzová noclehárna pro ohrožené skupiny uprchlíků, přítomnost mediků na místě, zázemí pro dobrovolníky, kteří byli na nádraží non-stop a tak dále. Naše Iniciativa měla s pomocí uprchlíků z dřívějška úplně jiné zkušenosti.

Přestože ukrajinští uprchlíci zde měli lepší podmínky k žití než ti z Blízkého východu, i oni narazili. Především ve chvíli, kdy začaly přijíždět romské ukrajinské rodiny, a podmínky se pro ně velmi rychle zhoršovaly. A byť jsme se je s našimi dobrovolníky snažili vyvažovat, nešlo na to ke konci nahlížet jinak než jako na systémovou diskriminaci.

V době, kdy se političtí představitelé chlubilí, jak tuto migrační krizi zvládli, nařizovaly se snižovat porce jídla, nesladit čaj, brát lidem lavičky a dětem stoly na malování. Tohle se nám dobrovolníkům z Iniciativy hodně zarylo do paměti, protože jsme s tím nemohli nic udělat, měli jsme svázané ruce systémem.

Druhým příkladem pak byli syrští uprchlíci. To málo, co se podařilo poskytnout romským uprchlíkům z Ukrajiny, bylo v případě těchto uprchlíků naprosto nemyslitelné. Nepouštěli je ani do budovy, přespávali tedy venku před nádražím –

v dešti a bouřce, kdy byly třeba jen čtyři stupně. Na místě pomáhala pouze naše Iniciativa, žádná jiná systematická pomoc nepřišla. Dělali jsme, co šlo, abychom jim mohli zprostředkovat úplně základní humanitární pomoc, které by se jim jinak vůbec nedostalo. Ignorace vůči těmto uprchlíkům byla opravdu velká nedůstojná. Nevím, kde v tu dobu byla systémová pomoc, tu si asi člověk musí nějak zasloužit dostatečně přijatelnou barvou kůže.

**Váš aktivismus je propojený se zaměřením programu, který studujete. Můžete čtenářům vysvětlit jak?**



Studuji blízkovýchodní studia se specializací arabistika, což jde hezky ruku v ruce s Iniciativou, která se zaměřuje na pomoc uprchlíkům přicházející takzvanou Balkánskou trasou, což jsou hlavně uprchlíci z Blízkého východu. Studium na FF UK je už moje druhé studium a vlastně nevím, jestli jsem začala tento obor studovat kvůli Iniciativě, nebo jsem v Iniciativě kvůli tomu, co studuji.

V Iniciativě jsem jedna z mála, kdo umí trochu arabsky, částečně jsem tedy fungovala i jako tlumočnice, což mi pomohlo rozšířit slovní zásobu. Studium oboru mi umožňuje vnímat uprchlíky v jiném a ucelenějším kontextu, než kdybych získávala informace jen z médií, a asi i díky tomu ve mně setkání s tolika prchajícími lidmi ze Sýrie tak silně rezonovalo.

Velice milá věc je, že někteří moji vyučující byli v Iniciativě aktivní v letech syrské uprchlické krize, tedy v roce 2015 a 2016, a možná tak díky tomu se mnou měli o kousek víc trpělivosti a pochopení. Navíc se mi je podařilo

dostat i na některé naše směny, a tak nám občas tlumočí nebo pořádají workshopy syrské arabštiny pro naše dobrovolníky přímo u nás na Katedře Blízkého východu.

---

**Mlada Hošková** (\*1995) je absolventkou bakalářského studia Dějin křesťanského umění na Katolické teologické fakultě UK. Nyní studuje bakalářský obor Blízkovýchodní studia se specializací arabistika na FF UK. V Iniciativě Hlavák je od roku 2019, kde má na starosti koordinaci dobrovolníků a dobrovolnic, jež se zaměřuje na pomoc uprchlíkům, především ze Sýrie, jejichž migrační vlna započala hned po doznění uprchlické krize z Ukrajiny.

Cyril Mrázek, Michal Otáhal  
Foto: Petr Souček, Jan Škop